

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านการเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน ด้านการสนับสนุนทางสังคมและด้านความเป็นหุ้นส่วน ที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยายโดยการเก็บข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ พร้อมทั้งศึกษาเส้นทางอิทธิพลเปรียบเทียบระหว่างตัวแปรแฝงในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ขั้นตอนการวิจัยเริ่มจากการสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุจากการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยและองค์ประกอบของตัวแปรตามด้านการปฏิบัติงานที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับชุมชน เพื่อสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมุติฐานขึ้นสำหรับตรวจสอบรูปแบบกับข้อมูลความคิดเห็นจากแบบสอบถามโดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL version 8.72 ในลำดับต่อไป และตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการเปรียบเทียบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับความเห็นของกลุ่มสนทนา โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมุติฐาน จากการศึกษาทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์
2. ตรวจสอบความสอดคล้องรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลความคิดเห็นจากแบบสอบถาม
3. ตรวจสอบความสอดคล้องรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลการสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุสมมุติฐาน

1.1 ศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบโรงเรียน พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 การเรียนรู้ การเรียนรู้ในชุมชน เครือข่ายการเรียนรู้ การสนับสนุนทางสังคม ความเป็นหุ้นส่วน เพื่อพัฒนาเป็นตัวแปรสาเหตุ พร้อมทั้งศึกษาแนวคิดการปฏิบัติงานและการประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาเป็นตัวแปรผลการปฏิบัติงาน

1.2 จัดทำต้นร่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของปัจจัยการสนับสนุนทางสังคม ความเป็นหุ้นส่วนและการเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้ของระบบโรงเรียน ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน เพื่อนำไปสร้างรูปแบบสมมุติฐาน

1.3 ศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบของการปฏิบัติงานด้านการป้องกันยาเสพติดในชุมชนของสมาชิกเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ให้ตัวแปรที่ศึกษามีความชัดเจนเป็นรูปธรรมเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงรูปแบบสมมุติฐานที่ได้จากข้อ 1.2 โดยการเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จำนวน 12 คน ประกอบด้วย

1. ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จากเครือข่ายที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นในปี 2550 จำนวน 4 คน เกี่ยวกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ ข้อควรปฏิบัติในการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร ความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่รวมทั้งปัจจัยที่จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของสมาชิก

2. ประชาชนในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 คน เกี่ยวกับข้อดี ข้อควรปรับปรุง ความคาดหวังในการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในชุมชน โดยเครือข่ายภาคประชาชน และการให้ความร่วมมือของคนในพื้นที่

3. ตัวแทนองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ที่ทำงานประสานและสนับสนุนการดำเนินงาน จำนวน 4 คน เกี่ยวกับความคิดริเริ่ม การสร้างสรรค์การทำงาน การให้ความร่วมมือในการป้องกันยาเสพติดโดยภาคประชาชน

1.4 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เบื้องต้นตามข้อ 1.3 มาปรับปรุงเพิ่มเติมในองค์ประกอบของตัวแปรที่ปรากฏในต้นร่างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดให้สอดคล้องกับลักษณะการป้องกันยาเสพติดในชุมชนแต่ละพื้นที่รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมชุมชนและลักษณะของเครือข่าย

1.5 ปรับปรุงรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนเพิ่มเติม จากข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อให้รูปแบบสมมุติฐานที่สร้างขึ้นกระชับและชัดเจนสำหรับการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องรูปแบบของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับข้อมูลความคิดเห็น

ในการตรวจสอบความเหมาะสม ใช้วิธีเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามวัดพฤติกรรมของสมาชิกในเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างค่าความแปรปรวน ความแปรปรวนร่วมระหว่างตัวแปรต่างๆในรูปแบบที่สร้างขึ้นกับข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) สมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนที่เป็นทางการและ 2) สมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนที่ไม่เป็นทางการ โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม LISREL version 8.72 และตรวจสอบกับข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการเปรียบเทียบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแต่ละกลุ่มกับความคิดเห็นจากการสนทนากลุ่มตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มประชากร
2. การกำหนดขนาดและสุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรสำหรับการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกกลุ่มประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่สมาชิกของเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ พื้นที่กรุงเทพมหานครมีเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดที่มีการดำเนินงานในรูปแบบที่มีความหลากหลาย เนื่องจากปัจจัยในมิติของตัวยา และบริบททางสังคมเป็นตัวกำหนดรูปแบบวิธีการดำเนินงาน ซึ่งสามารถแบ่งประชากรในการวิจัยออกได้เป็น 2 กลุ่มคือ สมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนที่เป็นทางการจำนวน 50 เครือข่าย (ตามจำนวนเขต 50 เขต) และสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนที่ไม่เป็นทางการจำนวน 19 เครือข่าย (กระจายอยู่ใน 50 เขตของกรุงเทพมหานคร) ข้อมูลจากมูลนิธิภูมิพลังชุมชนไทย โดยทำการเลือกกลุ่มประชากรของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร ที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรกลุ่มสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน
พื้นที่กรุงเทพมหานคร

1.สมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานครที่เป็น
ทางการจำนวน 1,611 คน จาก 50 เครือข่าย (50 เขต ทุกเขต โดยคำสั่งกระทรวงมหาดไทยให้
แต่งตั้งเครือข่ายที่เป็นทางการ 1 เครือข่าย)

2.สมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานครที่ไม่เป็น
ทางการจำนวน 2,500 คน จากการประมาณการ จาก 19 เครือข่าย (กระจายอยู่ใน 50 เขตของ
กรุงเทพมหานคร)

เขต	จำนวนสมาชิกเครือข่าย	จำนวนสมาชิกเครือข่าย
	การป้องกันยาเสพติดในชุมชน ที่เป็นทางการจาก 50 เครือข่าย (คน)	การป้องกันยาเสพติดในชุมชน ที่ไม่เป็นทางการจาก 19 เครือข่าย (คน)
50 เขต	1,611	2,500
ในกรุงเทพมหานคร		

ข้อมูลจากมูลนิธิภูมิพลสงฆ์ชุมชนไทย และสำนักงาน ปปส. กทม.

2.การกำหนดขนาดและการสุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น
2 กลุ่ม คือ

2.1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับตรวจสอบรูปแบบตามสมมุติฐาน ใช้การสุ่ม
ตัวอย่างแบบสองขั้น (Two-Stage Random Sampling) โดยใช้เขตเป็นการสุ่มลำดับแรกและ
สุ่มสมาชิกในเครือข่ายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแบบสัดส่วน (Quota Random Sampling)
สุ่มเขตละ 100 ตัวอย่าง ด้วยสัดส่วนสมาชิกเครือข่ายที่เป็นทางการจำนวน 50 คนและสมาชิก
เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจำนวน 50 คน ในกลุ่มของสมาชิกเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็น
ทางการจากเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานครที่มีระยะเวลา
การปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ
ตามสมมุติฐานกับข้อมูลความคิดเห็นที่เก็บจากแบบสอบถามซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ด้วยขนาด
กลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Lindeman, Merenda and Gold (1980) และ Weiss (1972)
(อ้างถึงใน นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ในอัตราส่วนระหว่างจำนวนตัวอย่างต่อพารามิเตอร์ 20:1
ในการวิจัยนี้มีตัวแปรที่กำหนดเป็นตัวแปรวัดได้ จำนวน 14 ตัวแปร จึงประมาณขนาดกลุ่ม

ตัวอย่างทั้งสองกลุ่มตามข้อกำหนดนี้ได้จำนวน 280 ตัวอย่างต่อกลุ่ม สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 600 ตัวอย่าง แยกเป็นกลุ่มสมาชิกเครือข่ายที่เป็นทางการจำนวน 300 คน และสมาชิกเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจำนวน 300 คน (เพื่อเป็นการป้องกันข้อมูลสูญหาย) ซึ่งในการเก็บข้อมูลจริง ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืน 594 คน แยกเป็นกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายที่เป็นทางการจำนวน 294 คน และสมาชิกในเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจำนวน 300 คน) และใช้เป็นเป้าหมายในการสุ่มตัวอย่างต่อไป จำนวนตัวอย่างสมาชิกในเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนทั้ง 2 กลุ่ม จากการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้น (Two-Stage Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 594 ตัวอย่าง โดยมีวิธีดำเนินงานดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มเลือกเขตจำนวน 6 เขตจากทั้งหมด 50 เขต (ทุกเขตมีเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการและมีเครือข่ายเป็นทางการอยู่ทั้ง 2 กลุ่ม) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดำเนินการโดยเขียนชื่อ เขตที่เป็นกลุ่มประชากรลงในกล่อง แล้วสุ่มหยิบขึ้นมาทีละเขตแบบไม่แทนที่ (Without replacement) ผลการสุ่มได้ เขตหนองแขม, บางซื่อ, ดุสิต, สัมพันธวงศ์, พญาไทและคลองเตย

ขั้นที่ 2 สุ่มเลือกสมาชิกเครือข่ายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการแบบอย่างง่ายแบบกำหนดสัดส่วน (Quota Random Sampling) กลุ่มละ 50 คน ตามลำดับ

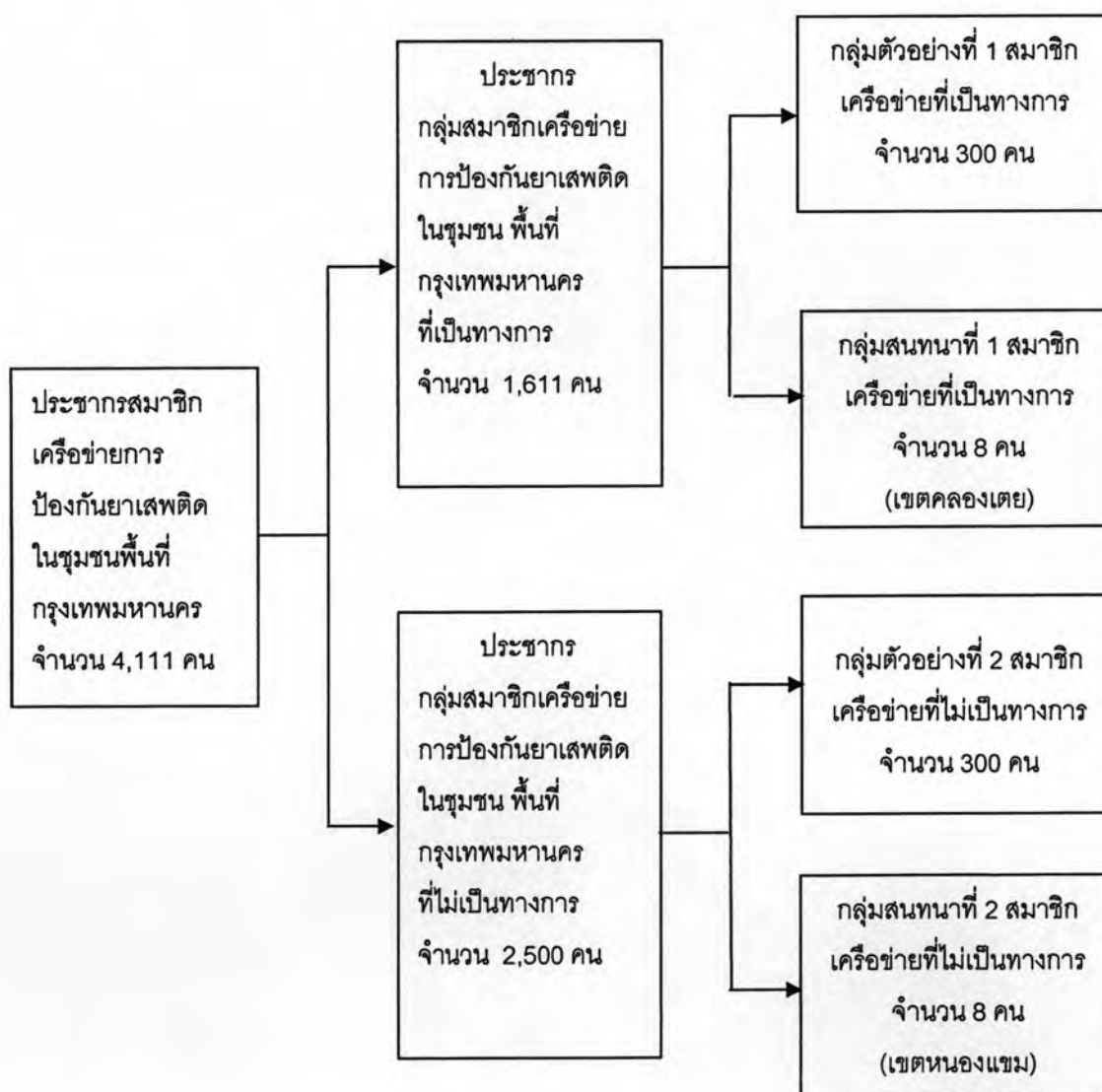
ตารางที่ 3.2 จำนวนตัวอย่างกลุ่มสมาชิกในเครือข่ายที่เป็นทางการและเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการที่ถูกสุ่มโดยวิธีสุ่มแบบสองขั้น (Two-Stage Random Sampling)

6 เขตในกรุงเทพมหานคร (สุ่มจาก 50 เขต)	จำนวนสมาชิกเครือข่ายที่สุ่ม	
	เครือข่ายที่เป็นทางการ	เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ
หนองแขม	50	50
บางซื่อ	50	50
ดุสิต	50	50
สัมพันธวงศ์	48	50
พญาไท	48	50
คลองเตย	48	50
รวม	294	300

2.2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับเป็นกลุ่มสนทนา ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นสมาชิกที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปในเครือข่ายที่มีผลงานด้านการป้องกันยาเสพติดในชุมชนดีเด่นใน ปี 2550 และทำการคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนาจำนวน 2 กลุ่ม จากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายที่เป็นทางการจากเขตคลองเตย และสมาชิกเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจากเขตหนองแขม กลุ่มละ 8 คน

ผู้วิจัยสามารถสรุปการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 3.1 การกำหนดขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

3. ตัวแปรสำหรับการวิจัย

ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรแฝงจำนวน 4 ตัวแปร แยกเป็นตัวแปรแฝงภายนอกจำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคม และตัวแปรแฝงภายในจำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ ความเป็นหุ้นส่วน การเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน และการปฏิบัติงาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวแปรแฝงภายนอกจำนวน 1 ตัวแปร ประกอบด้วย

การสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลได้รับการสนับสนุนด้านจิตใจ ทรัพยากรและข้อมูล วัดจากองค์ประกอบพฤติกรรมจากแหล่งที่มาจำนวน 4 แหล่ง ได้แก่ 1) ครอบครัว 2) ประชาชนและผู้นำชุมชน 3) หน่วยงานเอกชนและ 4) หน่วยงานราชการ

ตัวแปรแฝงภายในจำนวน 3 ตัวแปร ประกอบด้วย

1. ความเป็นหุ้นส่วน หมายถึง การที่บุคคลที่เข้ามารวมกันด้วยจิตสำนึกของการมีส่วนร่วมในทุกระดับตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา ตัดสินใจกำหนดเป้าหมาย ปฏิบัติงานและประเมินผล ในบทบาทที่เท่าเทียมกัน และมีระบบการทำงานที่ชัดเจน ทบทวนความสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการรับผลประโยชน์และข้อผิดพลาดร่วมกัน วัดจากองค์ประกอบพฤติกรรม 3 ด้าน ได้แก่ 1) การมีเป้าหมายร่วมกัน 2) การกำหนดบทบาทและผลประโยชน์ร่วมกันและ 3) การทำงานที่เป็นระบบ

2. การเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน หมายถึง การเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน ที่ปรากฏอยู่ในเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติด วัดจากองค์ประกอบพฤติกรรมด้านการเรียนรู้ 5 ประเภท

การเรียนรู้ตามอัธยาศัย หมายถึง การเรียนรู้ในระดับบุคคลที่สมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเมื่อพบปัญหาและต้องการหาทางแก้ปัญหา หรือแสวงหาความรู้เพื่อตอบสนองความต้องการตนเอง จากแหล่งต่างๆ เช่น สื่อประชาสัมพันธ์ ศูนย์การเรียนรู้ด้านยาเสพติดในชุมชน เป็นต้น

การเรียนรู้แบบร่วมกัน หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ทั้งในระดับทีมงานหรือระดับเครือข่ายจากการทำกิจกรรมร่วมกัน อาศัยการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ในทั้งระดับของชุมชน โรงเรียน หมู่บ้าน หรือทีมงานป้องกัน เฝ้าระวัง บำบัดรักษาและเครือข่ายแกนนำเยาวชนในสถานศึกษา เป็นต้น

การเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงาน หมายถึง การเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายแต่ละคน ที่ได้จากการวิเคราะห์และทบทวนจนเกิดเป็นประสบการณ์จากการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชนด้วยตนเองภายในครอบครัวหรือในเครือข่าย

การเรียนรู้จากการสอนงาน หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการสอนของบุคคลที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในชุมชน จากการซักถาม การสนทนากับเพื่อนร่วมงานที่มีประสบการณ์มากกว่า

การเรียนรู้แบบเป็นทางการ หมายถึง การเรียนรู้ที่เกิดจากการเข้ารับการเพิ่มพูนความรู้ในรูปแบบการเรียนรู้ที่มีการจัดการโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือองค์กรภาคประชาชนในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การฝึกอบรม สัมมนา ติวงาน และการฝึกอบรมด้านวิชาการ การฝึกอาชีพทดแทน การบำบัดรักษาโดยวิธีการชุมชนบำบัด โดยมุ่งให้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน จากการต่อยอดประสบการณ์เดิมและเน้นพัฒนาความรู้ความสามารถเฉพาะเรื่อง ความต้องการของเครือข่ายที่ต้องปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ในต่าง ๆ

3. การปฏิบัติงาน หมายถึง ความสามารถของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน ในการปฏิบัติกิจกรรมการณรงค์ป้องกัน การเฝ้าระวัง เพื่อแก้ปัญหาเสพติดในชุมชนที่วัตถุประสงค์ประกอบได้ 2 ด้าน ได้แก่

3.1 คุณลักษณะเฉพาะ ได้แก่ การเสียสละ ต่อส่วนรวม ความรู้ความเข้าใจในงานป้องกันยาเสพติดในชุมชน ขยันใฝ่เรียนรู้และนำความรู้มาใช้ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การรับฟังความคิดเห็น มีความเป็นผู้นำในการจูงใจ ประสานความร่วมมือให้ประชาชนมาร่วมปฏิบัติงาน

3.2 ผลการปฏิบัติงาน ประเมินในมิติของความเข้มแข็งชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในระดับเครือข่ายในชุมชน การปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จตามเป้าหมาย คนในชุมชนเกิดความพึงพอใจต่อการทำงาน มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ปฏิบัติงานด้วยความถูกต้องเรียบร้อย ความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง เกิดการขยายเครือข่ายด้านการป้องกันยาเสพติด สถิติของผู้ติดยาเสพติดในชุมชนลดลง

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณในงานวิจัยนี้มี 3 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ดังในภาคผนวก ค. หน้า 219) เพื่อศึกษาปัจจัยและองค์ประกอบ หรือตัวแปรวัดได้ของการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชนจากหน่วยงานผู้แทนขององค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้นำและสมาชิกเครือข่ายชุมชนจำนวน 12 คน มาประกอบการปรับปรุงรูปแบบที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่มีลักษณะของตัวแปรวัดได้ ในรูปแบบสมมุติ

2. แบบสอบถามเพื่อวัดระดับการรับรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน การสนับสนุนทางสังคมและความเป็นหุ้นส่วนของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน โดยถามว่าปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงานป้องกันยาเสพติดในชุมชน ในรูปแบบของคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ (ดังในภาคผนวก ค. หน้า 222) ใช้เป็นข้อมูลในการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับข้อมูลความคิดเห็นเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากผลการสัมภาษณ์ตามข้อ 1 และแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 3 องค์ประกอบดังนี้

2.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน สร้างข้อคำถามขึ้นจาก 5 แนวคิดและทฤษฎี ได้แก่ การศึกษานอกระบบโรงเรียน พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 การเรียนรู้ การเรียนรู้ในชุมชน และเครือข่ายการเรียนรู้ โดยปรับข้อคำถามของแบบสอบถามตามแนวของ อเนก นาคะบุตร (2533); เจือจันทร์ จงสถิตอยู่ (2533); กุลιά สมตระกูล (2535);

สีลาภรณ์ นาคทรพร (2538); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ(2538); ปาน กิมปี (2540); วิมลลักษณ์ ชูชาติ (2540); อนุชาติ พวงสำลี (2541); ปารีชาติ วัลย์เสถียร (2543); Tuija and Hytonen (2004) โดยมี 25 ข้อคำถาม วัดจากตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ พฤติกรรมด้านการเรียนรู้ตามอรรถาศัย พฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมกัน พฤติกรรมการเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงาน พฤติกรรมการเรียนรู้จากการสอนงาน และพฤติกรรมการเรียนรู้แบบเป็นทางการ

2.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการสนับสนุนทางสังคม สร้างข้อคำถามขึ้นตามแนวคิดการสนับสนุนทางสังคมของ บุญเยี่ยม ตระกูลวงษ์ (2528); วันทนีย์ วาสิกะสินและคณะ (2538); ระพีพรรณ (2544); อุทัย ลายภูคำ(2545); Cobb (1976); House (1981); Thoits (1982); Hubbard, Muhlemkamp, & Brown (1984); Tilden (1985); Brown (1986); Pender (1987); Gottlieb (1991); Grasha (1995); Nevid (2003) โดยมี 18 ข้อคำถาม วัดจากตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว, การสนับสนุนจากประชาชนและผู้นำในชุมชน การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานหน่วยงานภาครัฐ

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับด้านความเป็นหุ้นส่วน สร้างข้อคำถามขึ้นจากแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วน ของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536); กาญจนา แก้วเทพ (2538); ลักษณะ สุชาติ (2541); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544); ศิริกุล กสิวิวัฒน์ (2547); Cohen and Uphoff (1977); Tam, Cheng, and Cheung (1997); Wright and Stegeline (2003) โดยมี 15 ข้อคำถาม วัดจากตัวแปรสังเกตได้ ได้แก่ การมีเป้าหมายร่วมกัน การกำหนดบทบาทและผลประโยชน์ร่วมกันและการทำงานที่เป็นระบบ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะเฉพาะและผลการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน โดยเป็นระดับการปฏิบัติงานจริง ในรูปแบบของคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 4 ระดับ ดังนี้

1. ระดับการปรากฏเป็นจริงมาก เกณฑ์การให้คะแนน 4 คะแนน
2. ระดับการปรากฏเป็นจริงปานกลาง เกณฑ์การให้คะแนน 3 คะแนน
3. ระดับการปรากฏเป็นจริงน้อย เกณฑ์การให้คะแนน 2 คะแนน
4. ระดับการปรากฏน้อยมากหรือไม่ปรากฏเลย เกณฑ์การให้คะแนน 1 คะแนน

แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน สร้างข้อคำถามขึ้นจากแนวคิด การปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงานของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2538); องค์การสหประชาชาติ (2539); คณะกรรมการบริหารงานลูกจ้างและพนักงานราชการ (2547); ศิริชัย กาญจนวาสี (2548); กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (2549); สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2549); วิโรจน์ สารรัตนะ (2007); ประเวศ มหารัตน์สกุล(2007); Murray and Stuart (1983); Peck (1984); Cascio (1989); Mondy and Noe (1990); Werther (1990); Schermerhorn, Hunt and Osborn (1991); Carrell, Kuzmits and Elbert (1992); Schweiger (1994); Summer (1994); Conway (1996); Bartol (1998) โดยมี 13 ข้อคำถาม วัดจากตัวแปร สังเกตได้ ได้แก่ คุณลักษณะเฉพาะในการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงาน

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (ดังในภาคผนวก ค. หน้า 240) เป็นประเด็น คำถามในการสนทนากลุ่มผู้ปฏิบัติงานของเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ เครือข่ายที่เป็นทางการและเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ

ขั้นตอนการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. เครื่องมือที่ปรับปรุงจากแบบวัดที่มีผู้พัฒนาไว้แล้ว ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือก ข้อคำถามจากแบบวัดที่มีผู้ทำการศึกษาและมีข้อความตรงกับตัวแปรสังเกตได้ที่ผู้วิจัยศึกษาและ ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยมาทำการปรับปรุงภาษาให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง โดยได้ปรับปรุงจากแบบวัดที่มีผู้ศึกษาไว้แล้วในแต่ละตัวแปรสังเกตได้ ดังต่อไปนี้

1.1 แบบวัดการสนับสนุนทางสังคม ทำการปรับปรุงภาษาและข้อความ จากเครื่องมือวัดแรงสนับสนุนทางสังคม ของอภิญา ปานชูเชิด (2547) และเครื่องมือวัด การสนับสนุนทางสังคมของพัชราพร แจ่มแจ้ง (2546)

1.2 แบบวัดการเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้ระบบโรงเรียน ทำการปรับปรุงภาษาและข้อความจากแบบวัดพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง, การเรียนรู้ร่วมกัน, การเรียนรู้ระดับสถาบัน ในระหว่างปฏิบัติงาน ของอังคินันท์ อินทรกำแหง (2545)

1.3 แบบวัดการปฏิบัติงาน ทำการปรับปรุงภาษาและข้อความจาก เครื่องมือวัดการปฏิบัติงานของ ดิเรก สุขสุนัย (2547) การประเมินผลการปฏิบัติงานของ อัญชลี บุญยศรีสวัสดิ์ (2548) การบริหารภูมิปัญญา (Knowledge Management) ของ วีรยุทธ มาณะศิริรา นนท์ (2542) แบบวัดพฤติกรรมและการรับรู้ถึงการปฏิบัติงานในระหว่างปฏิบัติงาน ของอังคินันท์ อินทรกำแหง(2545) แบบวัดการปฏิบัติงานของเครือข่ายป้องกันยาเสพติดในชุมชนของสำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2548)

2. เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง ได้แก่ แบบวัดความเป็นหุ้นส่วน ตามแนวคิด และทฤษฎีการมีส่วนร่วมและความเป็นหุ้นส่วน ของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536); กาญจนา แก้วเทพ (2538); ลักษณะ สุชาติ (2541); ชาญวิทย์ ไกรฤกษ์ (2542); สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ (2544); แสงทอง ภูศรี (2545); แนวคิดหุ้นส่วนชุมชนที่มีประสิทธิภาพของ สมชาติ เอี่ยมอนุพงษ์ (2546); ศิริกุล กสิวิวัฒน์ (2547); กมลทิพย์ ศรีหาเศษ (2547); จตุภูมิ เขตจตุรัส (2547); จีระ หงส์ลดารมภ์ (2548); สามารถ กมขุนทด (2548); Cohen and Uphoff (1977); Tam, Cheng, and Cheung (1997); Beck et al., (1999); Wright and Stegellin (2003); Guy Kawasaki (2006)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่มี ขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ดำเนินการคัดเลือกตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งแบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่

1.1 การศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ โรงเรียน พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 การเรียนรู้ การเรียนรู้ในชุมชน เครือข่ายการเรียนรู้ การปฏิบัติงานของเครือข่ายการป้องกัน ยาเสพติดในชุมชน การสนับสนุนทางสังคม ความเป็นหุ้นส่วน การปฏิบัติงานและการประเมินผล การปฏิบัติงานทั้งในและต่างประเทศ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและศึกษาตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อ การปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน

1.2 การคัดเลือกตัวบ่งชี้ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชน จากหน่วยงานผู้แทนขององค์กรภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ทั้งประชาชนและสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนกลุ่มละ 4 คน รวม 12 คน โดยใช้ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างประเด็นคำถามจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสรุป ประเด็นที่สำคัญของแต่ละตัวแปรคุณลักษณะหรือตัวบ่งชี้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปและหา ค่าเฉลี่ยและจัดเรียงลำดับค่าคะแนนแต่ละตัวบ่งชี้หรือคุณลักษณะที่สามารถอธิบายตัวแปรแฝงใน โมเดล

ขั้นที่ 2 การศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผล ที่ได้มาใช้กำหนดแนวคิด กำหนดนิยามและโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนต่อไป

ขั้นที่ 3 สร้างตารางวิเคราะห์โครงสร้างตัวแปรแฝงที่ต้องการวัดในแต่ละด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม ความเป็นหุ้นส่วน การเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้ นอกกระบบโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 4 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมด้านปริมาณข้อคำถาม ด้านความชัดเจนของภาษาและรูปแบบของแบบสอบถามแล้วนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุง เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item objective congruence : IOC) ความครอบคลุมของข้อคำถามกับโครงสร้างเชิงเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม และความชัดเจนของภาษา

ผลการตรวจสอบความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม พบว่าแบบวัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชน พื้นที่กรุงเทพมหานคร มีความครอบคลุมของโครงสร้างเนื้อหา ส่วนการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เกณฑ์ที่ใช้ตัดสินได้แก่ ค่า IOC ที่ได้จากการคำนวณต้องมีค่ามากกว่า 0.5 (ศิริชัย กาญจนาวาสี, 2541) จึงถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย จากผลการวิเคราะห์พบว่า ไม่มีรายการใดที่มีค่าดัชนี ต่ำกว่า 0.5 และผลการตรวจสอบภาษาที่ใช้ ยังไม่มีความชัดเจนในข้อคำถามที่ 1,3,4,5,6,7,8,9,10,11,14,15,16,17,18,19,20,21, 22,23,24,27,31,34,39,40,41,43,44,45,47,48,52,56,57,64,65,67,68,70,71, และมีการปรับแก้ข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ (รายละเอียดดังตารางในภาคผนวก ง. หน้า 242)

ขั้นตอนที่ 6 คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปและปรับปรุงข้อคำถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ แล้วนำไปทดลองใช้กับสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานครในเบื้องต้น จำนวน 5 คน เพื่อสอบถามเข้าใจคำชี้แจงและความชัดเจนของข้อคำถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเครือข่ายทั้ง 2 กลุ่มๆละ 30 คน เพื่อหาคุณภาพ(ความเที่ยง)ของเครื่องมือ โดยการตรวจสอบความเที่ยง(Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค

(Cronbach'alpha coefficient) จากผลการประมาณค่าโดยโปรแกรม SPSS for windows version 15 ได้ค่าความเที่ยงของปัจจัยด้านการเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน เท่ากับ .96 ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ .88 ปัจจัยด้านความเป็นหุ้นส่วน เท่ากับ .94 และการปฏิบัติงาน เท่ากับ .93 ซึ่งผู้วิจัยทำการหาความเที่ยงของแบบสอบถาม แยกเป็น องค์ประกอบได้ค่าความเที่ยง ดังแสดงในตาราง 3.3

ตารางที่ 3.3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ของแบบสอบถาม

องค์ประกอบ	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค
1.ปัจจัยด้านการเรียนรู้ในเครือข่ายการเรียนรู้นอกระบบโรงเรียน	.96
1.1 พฤติกรรมด้านการเรียนรู้ตามอัธยาศัย	.87
1.2 พฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบร่วมกัน	.96
1.3 พฤติกรรมด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์ทำงาน	.89
1.4 พฤติกรรมด้านการเรียนรู้จากการสอนงาน	.87
1.5 พฤติกรรมด้านการเรียนรู้แบบเป็นทางการ	.90
2.ปัจจัยด้านการสนับสนุนทางสังคม	.88
2.1 การสนับสนุนจากครอบครัว	.88
2.2 การสนับสนุนจากประชาชนและผู้นำในชุมชน	.91
2.3 การสนับสนุนจากหน่วยงานราชการ	.84
2.4 การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน	.94
3.ปัจจัยด้านความเป็นหุ้นส่วน	.94
3.1 การมีเป้าหมายร่วมกัน	.84
3.2 การกำหนดบทบาทและผลประโยชน์ร่วมกัน	.86
3.3 การทำงานที่เป็นระบบ	.91
4.การปฏิบัติงาน	.93
4.1 คุณลักษณะเฉพาะ	.88
4.2 ผลการปฏิบัติงาน	.91

ขั้นที่ 8 นำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 600 ตัวอย่าง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีส่งแบบสอบถามผ่านผู้แทนในชุมชนหรือเครือข่ายโดยให้ผู้แทนจัดส่งให้สมาชิกเครือข่ายทั้ง 2 กลุ่มตามสัดส่วนที่กำหนดกลุ่มละ 50 คน โดยการสุ่มแบบอย่างง่าย และติดตามแบบสอบถามที่ตอบแล้วนำกลับคืนไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง โดยใช้การโทรศัพท์และการติดต่อโดยการเดินทางไปพบโดยตรง ติดตามเว้นระยะห่าง 2 สัปดาห์ขึ้นไป เริ่มต้นในเดือนธันวาคม 2550 และเสร็จสิ้นในเดือน กุมภาพันธ์ 2551 โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 ประสานเพื่อขอรายชื่อและที่ติดต่อของเครือข่ายและผู้ประสานงานเครือข่าย การป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร จากมูลนิธิพลังชุมชนไทย และสำนักงาน ป.ป.ส. กรุงเทพมหานคร เพื่อได้รายชื่อผู้ประสานงานเครือข่ายครบถ้วนสมบูรณ์

5.2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และแนบไปพร้อมกับแบบสอบถามไปยังผู้ประสานงานเครือข่ายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยตามสัดส่วนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้ประสานงานแจ้งและส่งแบบสอบถามให้สมาชิกของเครือข่ายเพื่อตอบแบบสอบถาม และติดตามแบบสอบถามกลับคืนในภายหลัง

5.3 นำส่งแบบสอบถามไปยังเครือข่ายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมแบบสอบถามโดยการติดต่อรับจากผู้ประสานงานเครือข่าย โดยผู้วิจัยเดินทางไปพบยังสถานที่ ทำการของเครือข่ายทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

ตารางที่ 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามความคิดเห็นของ 2 กลุ่มตัวอย่าง

เขต ที่ส่ง	กลุ่มที่เป็นทางการ			กลุ่มที่ไม่เป็นทางการ		
	จำนวน แบบสอบถาม ที่ส่ง (6 เขต)	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	คิดเป็น ร้อยละ	จำนวน แบบสอบถาม ที่ส่ง	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน	คิดเป็น ร้อยละ
หนองแขม	50	50	100.00	50	50	100
บางซื่อ	50	50	100.00	50	50	100
ดุสิต	50	50	100.00	50	50	100
สัมพันธวงศ์	50	48	96.00	50	50	100
พญาไท	50	48	96.00	50	50	100
คลองเตย	50	48	96.00	50	50	100
รวม	300	294	98.00	300	300	100

5.4 นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ทำการลงรหัส (Coding) เพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ในกรณีที่แบบสอบถามที่ได้กลับคืนมามีความขาดหายของข้อมูล (Missing) ผู้วิจัยจะตรวจสอบลักษณะของการขาดหาย หากเป็นการขาดหายโดยสุ่ม คือ หน่วยตัวอย่างที่ขาดหายไม่มีลักษณะร่วมกัน ผู้วิจัยใช้วิธีการจัดการกับข้อมูลที่ขาดหายโดยใช้สถิติวิเคราะห์ประมาณค่าข้อมูลที่ขาดหายใส่แทน (Replacement of missing data) ด้วยวิธีการประมาณค่าเฉลี่ยด้วยโปรแกรม SPSS for Windows version 15 ซึ่งเป็นวิธีการที่จะให้ผลเสียน้อยกว่าการตัดขนาดตัวอย่าง อันจะส่งผลต่อการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Afifi and Clark, 1966; นางลักษณวีรัชชัย, 2542)

6. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบคำถามวิจัย

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติบรรยาย เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะของตัวแปรที่ใช้วิจัย ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows version 15

6.1.1 การวิเคราะห์สถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

6.1.2 วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) และค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผัน (Coefficient of Variance: CV) ของตัวแปรสังเกตได้

6.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบปัญหาวิจัยตามวัตถุประสงค์

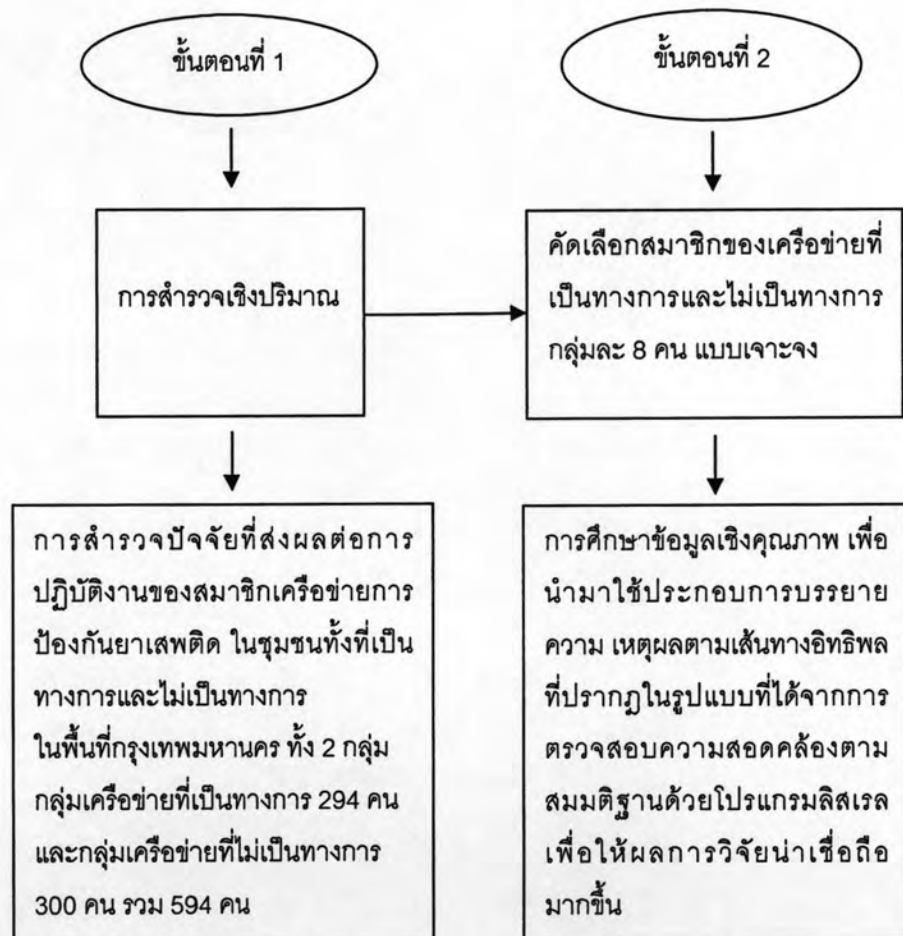
6.2.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation coefficient) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์โมเดลเชิงสาเหตุของการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายการป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร ด้วยโปรแกรม SPSS for Windows version 15

6.2.2 วิเคราะห์ตรวจสอบความสอดคล้องโมเดลเชิงสาเหตุของการปฏิบัติงานของสมาชิกเครือข่ายป้องกันยาเสพติดในชุมชนพื้นที่กรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งคำนวณขนาดอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ด้วยโปรแกรม LISREL version 8.72

การวิจัยครั้งนี้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ สังเกต ศึกษาเอกสารและการสนทนากลุ่ม โดยเน้นเนื้อหาที่อิงกรอบแนวคิดการวิจัย ด้วยกระบวนการดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษากลุ่มสนทนากลุ่มละ 8 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นสมาชิกที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปในเครือข่ายที่มีผลงานด้านการป้องกันยาเสพติดในชุมชนดีเด่นในปีที่ผ่านมา และทำการคัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนากลุ่ม 2 กลุ่ม จากกลุ่มสมาชิกเครือข่ายที่เป็นทางการจากเขตคลองเตย (ได้รับรางวัลประเภทเครือข่ายที่เป็นทางการในปี 2551) และสมาชิกเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจากเขตหนองแขม (ได้รับรางวัลประเภทเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการในปี 2551) กลุ่มละ 8 คน

ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่มภายในพื้นที่ชุมชนที่เครือข่ายปฏิบัติงาน สถานที่ทำการของเครือข่ายหรืออาคารที่ตั้งของสำนักงานเขต โดยทำการรวบรวมความคิดเห็นของกลุ่มตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้จากข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มที่ผู้วิจัยได้รวบรวมและพัฒนาเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ของในแต่ละกลุ่มตัวอย่างไว้ในขั้นตอนแรก

นำข้อมูลจากการสนทนากลุ่มมาใช้ประกอบการบรรยายเหตุผลตามเส้นทางอิทธิพลที่ปรากฏในรูปแบบที่ได้จากการตรวจสอบความสอดคล้องตามสมมุติฐานด้วยโปรแกรมลิสเรลเพื่อให้การวิจัยน่าเชื่อถือมากขึ้น ด้วยการผสมผสานวิธีการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อลดข้อเสียของการวิจัยเชิงปริมาณที่มีกรอบแนวคิดตายตัวและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสมมุติฐานโดยไม่สนใจกับสิ่งที่อยู่นอกกรอบความคิดนั้น ซึ่งในการออกแบบงานวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลในเชิงคุณภาพประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานขอความร่วมมือในการทำการวิจัยจากประธานเครือข่ายเขตคลองเตยและหนองแขมเพื่อจัดผู้เข้าร่วมสนทนาแบบเฉพาะเจาะจงที่มาจากกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดให้เขตคลองเตยเป็นกลุ่มสนทนาที่เป็นทางการ และเขตหนองแขมเป็นกลุ่มสนทนาที่ไม่เป็นทางการ กลุ่มละ 8 คน
2. ผู้วิจัยเตรียมตัวผู้ทำการสนทนาด้วยการทำความเข้าใจและแนะนำตัวและผลงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด ชี้แจงประเด็นและแนวทางการสนทนา เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาทำความเข้าใจประเด็นคำถามให้ชัดเจน
3. เตรียมผู้ช่วยวิจัยทำการบันทึกเทป ถ่ายภาพและจดบันทึก
4. ระหว่างและหลังการสนทนา ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น ในกรณีที่ผู้วิจัยเห็นว่ายังไม่ครบถ้วน จะดำเนินการตั้งประเด็นจนครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ดังแสดงรายละเอียดในแผนการรวบรวมข้อมูลตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 แผนการรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการสนทนาทั้ง 2 กลุ่ม

สถานที่	วัน/เดือน/ปี	กิจกรรมการวิจัย	แหล่งข้อมูล
เครือข่าย ชุมชนเขต คลองเตย	7 มิถุนายน 2551	1. แนะนำตัวกับประธานเครือข่าย	ประธานและกรรมการ
		2. สังเกตสภาพทั่วไป	เครือข่ายชุมชนเขต คลองเตย
	19 กรกฎาคม 2551	3. ศึกษาเอกสารผลการปฏิบัติงาน งานของเครือข่ายบันทึกการ ประชุม แผนการปฏิบัติงาน กิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆ	แฟ้มเอกสาร
		4. นัดหมายเพื่อทำการสนทนากลุ่ม	
		5. ทำการสนทนากลุ่มและ บันทึกภาพ	กรรมการและสมาชิก เครือข่ายที่เป็นทางการ
เครือข่าย ชุมชนเขต หนองแขม	14 มิถุนายน 2551	1. แนะนำตัวกับประธานเครือข่าย	ประธานและกรรมการ
		2. สังเกตสภาพทั่วไป	เครือข่ายชุมชนเขต หนองแขม
	20 กรกฎาคม 2551	3. ศึกษาเอกสารผลการปฏิบัติงาน ของเครือข่าย บันทึกการประชุม แผนการปฏิบัติงาน กิจกรรมการ เรียนรู้ต่างๆ	แฟ้มเอกสาร
		4. นัดหมายเพื่อทำการ สนทนากลุ่ม	
		5. ทำการสนทนากลุ่มและ บันทึกภาพ	กรรมการและสมาชิก เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ

แผนภาพที่ 3.3 สรุปขั้นตอนดำเนินการวิจัย

